

Fjeld-Ljom

Gratis AVIS!
Bli medlem av
Pressemuseet
Fjeld-Ljoms
venner!

August 2025

Slipp ham inn!

Slik begynner Kjell Aukrust sine erindringer i boka «Slipp ham inn», utgitt første gang i 1979:

- Du far, er det juli å skjære lå seg hue?
- Ja, du kan da skjønne det!
- Ja men, far æffer er det juli å skjære lå seg hue?
Da stoppet faren min helt opp. Han så ned på meg og sa:
- Mor og jeg har ofte lurt litt på deg vi, Kjell...

Far til Kjell Aukrust var en sindig, jordnær og myndig bestyrer ved Størsteigen Landbruksskole. Vi kan få inntrykk av at oppdragelsen av Kjell og «bror min» var streng, som for de fleste på den tida, noe som likevel ikke forhindrede gutte-streker og barndomsopplevelser som siden er blitt til lystelig leising for hele det norske folk.

Kjell Aukrust var en kunstner av dimensjoner, både i tekst og tegninger. Hvem andre kan få noen enkle blyantstreker til å gjøre at du føler de tretti blå kuldegradene over Glåma i Alvdal?

NASJONALGALLERIET

Samtidig var Kjell en ganske beskjeden mann, som ikke helt kunne begripe at tegningene hans skulle ende opp i en separatutstilling i Nasjonalgalleriet. Alle andre mente det var vel fortjent og på høy tid i 1987, og kunstneren selv syntes dette var så stort at han donerte 35 tegninger til museet.

Ei enkelt avis, som denne utgaven av Fjeld-Ljom, blir selvsagt et lite format for en så stor kunstner som Kjell. Det er så mye vi skulle tatt med og plassen er begrenset. Men vi håper at vi kan være med og gi et lite bidrag til bevaringen av Kjell Aukrusts minne som en av vårt lands aller største humorister gjennom tidene.

Kjell Aukrust er eller skal bli maler. - Går på maleriske Slipp ham inn!
Henrik Sørensen
Okt 1928

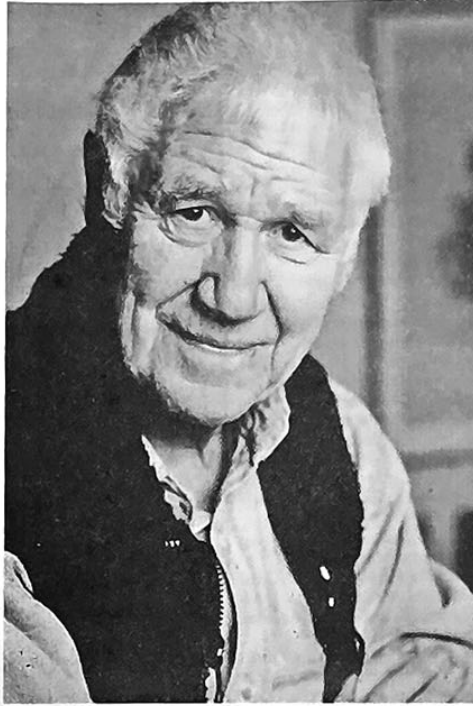
I sine erindringer forteller han også om møtet med Henrik Sørensen, maleren han fikk møte takket være faren og noen tilfeldigheter.

VERDENSKREKORD

Sørensen måtte ha sett talentet Kjell bar på, for bekjentskapet munnet ut i at Henrik Sørensen skrev en anbefaling som etter hvert førte Kjell til Kunst- og håndverkskolen.

Men Kjell hadde ikke vært den han alltid var, om han ikke også hadde tatt med seg Sørensens anbefaling, «Slipp ham inn» og brukte den til å komme inn på Frogner stadion der han så Ivar Ballangrud sette verdensrekord på 5000 meter med 8.17.2.

Kjell Aukrust var kjent for sin lune, underfundige humor.
Foto: Henriette Berg-Thomassen, H2W studio.

Samarbeid Fjeld-Ljom og Huset Aukrust

Denne utgaven av museumavisa Fjeld-Ljom er et samarbeid mellom Pressemuseet Fjeld-Ljoms Venner og Huset Aukrust på Alvdal.

Kjell Aukrust hadde gjennom hele livet et nært forhold til aviser og medier, og mye av hans enorme produksjon av tekst og bilder hadde veien via avisspaltene for de kom på trykk i bøker og på veggen i gallerier og private hjem.

Huset Aukrust ivaretar arven etter Kjell sammen med Aukruststiftelsen som sitter på rettighetene til tekst og tegninger. Stiftelsen har generøst gitt oss anledning til å publisere noen av tekstene etter Kjell.

Den underfundige og fantasifulle produksjonen til Kjell Aukrust står seg like godt i dag, og vi setter pris på å få bringe dette videre til nye lesere.

Lystklipperen

Av Kjell Aukrust

Tekst og tegning

Når hårtuggen skulle stusses, grep karna tel saksa. Dom var fortrolig med redskapen og vant til å klippe sau. Enkelte netthendte drev det langt, men de fleste var råklippere uten sans for pannerhår og fiske detaljer. Når slike slapp til oppi kvervillan, var det kaldt på hue og romslig under skinnlue. Det var mang en arbeidsom amatørfrisør som fikk kjøft og fantord etter endt arbeid. Kvinnefolk var og sjølhjulpen. Foran bryllup og basarer vart det steking bortve' komfyren med krolltenger og brunsvilde aviser. Det var oppstasing uten like. Kara kjente nesten ikke att dom.

En gang i måneden måtte Bror min og jeg til pers. Vi likte det ikke

for far min var humorklipper og lunete med saksa. Det var ingen utlært mester å få inni luggen. Vi satt som på nåler. En dag remja Bror min tel inne på kontoret. Litt etter kom'n oppspilt utatt med stygge skårganger i hue og hakk i ore-brusken. Da mor fikk se gromgutten maltraktert på denne måten, forlangt'a maskinell drift for ettertida. Så kom kleppsuppa over komfyren. Nå var det smatting borti kjøkkenbenken der den hårsåre satt. Han knepte att aua og åt med velbehag. Gemyttet falt til ro.

Etter et årsmøte i Felleslakteriet strøk far min innom et aukasjonslokale på Jernbanetorget. Her fikk'n tilslag og røverkjøp på en Forfex hårlippemaskin. Med redskapen i kofferten hilst'n glad og fornøyd på meg og Bror min ved hjemkomsten. Han strøk oss over hue og smilte innmari.

Samme kvelden skulle maskina prøvekjøres. Bror min var teknisk interessert. Han stilte hue til disposisjon og fikk handkle rundt halsen.

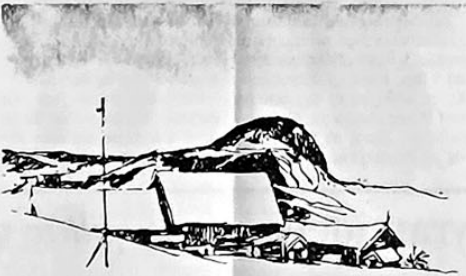
Nå hadde lystklipper'n fått instrument med kapasitet i nævan. Du sette t'i! Maskina ått seg gjennom hårgar'n og etterlot ei lyserau fure fra nakken og fram til skallen. Bror min vart sjokkert. Han gnei seg i skårgangen. Dette blei ikke pent. Han kunne ikke gå rundt slik.

Vent og sjå, sa far min. Spølsau hadde'n kloppt for. Nå skulle'n jevne ut og ta resten. Det vart ei ny stripe. Tredje gangen likeså. Forfex'n gjorde reint bord. Bror min vart verre og verre.

Han var odelagt for lange tider framover.

Da far min hadde rasert'n helt, somfor han maskina.

Her hadde han kjøpt katta i sek-

Da fikk Simen føle på sin plysj

ken. Maskinkammen mangla! Han sopte irritert hårtjåsete på søppelbrettet og hvide datta i omnen. Det var knuskarre saker som erta på seg stikkelflammer og ga fra seg lukt!

Men foran speilet uti gangen sto

det en bister fleinskalla en, med utstående ører og strok seg ettertenksomt over isen.

Dagen etter gjorde Bror min forretning på hue. Mot ett øre rev han skinnlue av.

Da fikk Simen føle på sin plysj.

Røros-kunstneren

Somrene 1941 og 1942 befant Kjell Aukrust seg på Røros, sammen med vennen Anders Krigsvold fra Singsås. De var begge kunststudenter og hadde i løpet av tiden på Røros en stor produksjon av både malerier og tegninger.

Fjell-Ljom omtaler de to unge kunstnerne i flere artikler og antyder muligheten for en utstilling, som ble en realitet i slutten av juli '42. Der stiller de to ut verker sammen med

arbeider av Ludvig Eggen og Reidar Solli, begge fra Røros.

Interessen for utstillingen var stor og salget gikk godt, kunne Fjell-Ljom melde.

Per Hvamstad har skrevet en lengre artikkel om Aukrust som Røroskunstner. Den kan leses i sin helhet på våre nettsider, der vi også gjengir noen av maleriene fra Røros-oppholdet.

www.fjeld-ljom.no/roroskunstneren-aukrust

Historien om HB-skiltene

Da Norge fikk nye bilskilt tidlig på 1970-tallet ble Østerdalen tildelt skiltbokstavene «HB». Bare rett og rimelig mente mange, blant dem Kjell Aukrust, fordi hjemmehørende storte som tradisjon i dalen.

Noen år senere fikk Tynset egen trafikkstasjon og da oppsto diskusjonen om hvem som skulle beholde HB-skiltene, Elverum eller Tynset. Hvor sto tradisjonen med hjemmekoking sterkest?

Kjell Aukrust kastet seg inn i denne diskusjonen også og lot seg villig interviewe av lokale medier. Selvsagt måtte Nord-Østerdal få beholde HB-skiltene, mente humoristen som selv kjørte rundt i Oslo med HB-skilt. Det samme var også Il Tempo Gigante utstyrt med.

De bestemende myndigheter var nok ikke like overbevist, for Tynset og Nord-Østerdal måtte finne seg i å ta til takke med HF-skilt.

Far min var humorklipper

Fjeld-Ljom.

Redaksjon, teknisk produksjon, dagnad og forpleining:
 Carl Peter Løken - Tore Tondevold - Ane Thon Knutsen
 Marit Brandsnes - Jens Hystad - Tor Ivar Bjørnå
 Bjørn Erik Eriksen - Guri Annikki Torgersen - Arne Wold
 Ragnar Løkken - Jan Erik Øvergård - Gunnar Tronesvold
 Torbjørn Eng - Arvid Rotbakken - Trine Schmidt - Einar Galaaen
 Jon Ola Kroken - Synnøve Nitter - Anne-Kristine Løken
 Beate Møller - Petter Bratland - Lars Magne Langøien
 Arne Ingar Bekken - Eli Neby - Katharina Lutz - Steinar Bakken
 Jeremy Luther - Maarten Renckens - Kim A. Bøe
 Knut Ketil Oftedal - Trond Degnes - Agnès Biffin
 Aud Toril Osmon Sorgård

Klisjeer: Marit Brandsnes
 Sats og Trykk: Pressemuseet Fjeld-Ljom

Han Kjell

Som journalist ved Østlendingens avdelingskontor på Tynset på 1970-80-tallet fikk jeg anledning til å gjøre noen korte intervjuer med Kjell Aukrust. Han bodde jo i Oslo, men var praktisk talt alltid tilgjengelig på telefon. Og var han ute i båten «Reodor Felgen» på Oslo-fjorden, hadde han også der radiokommunikasjon.

«Du når ham over Tjøme radio», var beskjeden fra fru Kari som passet telefonen der hjemme. Dette var lenge for mobiltelefon ble allemannseie, og radiokommunikasjon til fritidsbåter var heller ikke direkte vanlig.

Men Kjell var som alltid tilgjengelig og ikke en som var vanskelig å be om synspunkter på aktuelle saker i Nord-Østerdal.

Ikke så unaturlig kanskje at en ung journalistpire kunne være fristet til å la seg inspirere av humoristens oppfinnsomhet.

Så, da den legendariske skiveteranen Per Samuelshaug fra Alvdal ble innlagt på sjukehuset på Tynset og de fant 28 blyhagl i blindtarmen hans, var det ikke vanskelig å be Kjell mer enn antydte at her måtte det ha vært tynsetinger på ferde.

Per hadde jaktet rype i grensetraktene mellom Alvdal og Tynset. «Det skal egentlig være 530 hagl i en rypepatron. Patroner med 28 hagl er det bare gjerrige tynsetinger som kan finne på å bruke. At tynsetingene ikke bare er gjerrige, men også dumme, bevises av at de med loskrutt prøver å skremme mannen som vant den største 50-kilometeren i Holmenkollen», uttalte han Kjell med stor selvsikkerhet.

Dette var langt fra eneste gang tynsetingene fikk gjennomgå i tekst og bilder. Kjells produksjon har nok så mange historier og anekdoter som bygger opp under rivaliseringen mellom de to kommunene.

Samtidig er det en slags uskyldig godmodighet i dene ertingen. Jeg er ganske sikker på at han Kjell aldri hadde en eneste ond hensikt i sin humor, når han laget morsomheter som gikk på bekostning av både tynsetinger og mangt annet.

Det han hadde var jo en helt egen evne til å se det bizarre og komiske i dagliglivet, parett med en helt utrolig fantasi når det gjaldt å lage karakterer og dikte historier og hendelser, og ikke minst illustrere disse på et vis som gjør at han som kunstner og humorist ganske enkelt er unik i Norge. Vi har ikke hatt noen som Kjell Aukrust før ham, og må nok vente lenge på en ny.

Jan Erik Overgård

Landets eneste Riksanlegg

Herr Solan Gundersen ble mektig lei av å vente på svar fra Norges Skiforbund på hans søknad fra 1997, om å få klassifisere rundt flaskeoppbakken IL TRAMPOLINO DELLE BOTTIGLE DI ALVDAL som Riksanlegg.

Så i 2024 hev han seg rundt og etterlyste svaret hos fru Skipresident og som hor og bor når Solan skriver brev, sendte han en kopi til sin gode venn Kongen.

Og da ble det vei i vellinga. Noen dager etter Solans brev til Skipresidenten, mottok han et høytidelig brev der søknaden ble innvilget! Så nå går det store Flaskeflyvningsrennet på Alvdal i landets eneste Riksanlegg for slike øvelser under Solan Gundersens Vinterleker. Her kan alle melde seg på med egen glassflaske til høytflyvende eskapader. Spesielle flasker er særdeles velkomne - her kan alt fra naftaflasker til apo-

tekets eller Vinmonopolets ulike flasker for edle drikker brukes.

Her er svaret fra skipresidenten: Til herr Solan Gundersen

Kopi: Alvdal idrettslag
 KLASSIFISERING
 RIKSANLEGG

Fru Skipresidenten takker for Deres etterlysning vedrørende riks-anlegg for flaskeflyvning og vi beklager sein saks-gang.:-)

Vi i Skiforbundet har ikke klart å spore opp søknaden fra 1997, men har bestemt oss for å hurtig-behandle saken rundt flaskeoppbakken IL TRAMPOLLINO DELLE BOTTIGLE DI ALVDAL.

Det er ingen tvil om at flaskeflyvning har et stort potensiale. Etablering av Nasjonalanlegg, som det nå heter, er imidlertid en langdryg prosess, men Fru Skipresident anser at vi kan hoppe over horingsrunde og styrevedtak, og

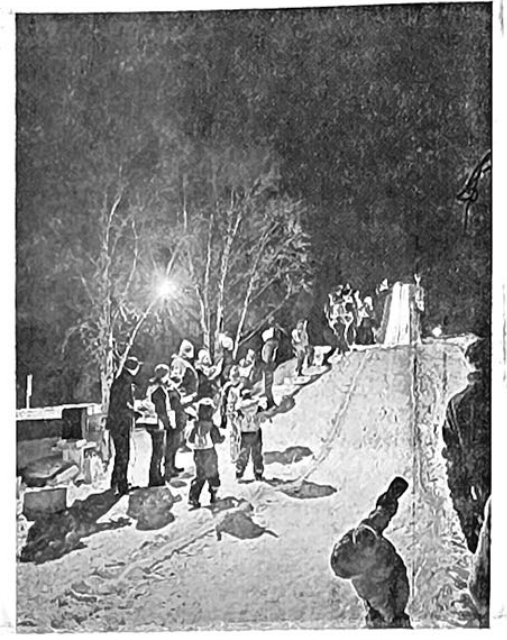
lande på at flaskeoppbakken IL TRAMPOLINO DELLE BOTTIGLE DI ALVDAL heretter vil kunne titulere seg som riks-anlegg.

«Det er fall det», ville Ludvig muligens sagt om denne saks-gangen, men vi finner det tilfredelig at Solan Gundersens Vinterleker heretter vil kunne skilte med riks-anlegg til glede for små og litt større skivener. Vi regner også med at Kulturdepartementet synes dette er greit.

Vedtak: Saksak innvilges.
 Fru Skipresident benytter anled-

ningen til å invitere Solan, Ludvig og Reodor Felgen til Skitinget i Bodo i juni. Kanskje vil vi der få presentert noen nyvinninger som kan løfte norsk skisport til uante høyder under ski-VM på hjemmebane neste år. Vi antar at sports-redaktør Melviud Snerken har sendt inn søknad om forespørsel om akkreditering da vi imoteser omtale i Flåkløpa Tidende.

Med sportlig hilsen
 Fru Skipresident
 Tove Moe Dyrhaug

Fra venstre: Kristin Westgaard Sunde, Karen Sunde Flatlandsmo, Ingeborg Mary Bjelland og Reodor Felgen (Vidar Samuelshaug).

Sylindere i front som de hadde med på flaskeflyvningsrennet er fra et flydrott under krigen. Asmund Westgaard var hemmelig agent i motstandsbevegelsen i Nosterdalen det siste året i krigen. (Foto: Hilde Bergebakken, Huset Aukrust).

Stiftelsen forvalter arven etter Aukrust

Arbeidet består blandt annet i samarbeid med partnere som ønsker å holde Flåkløpauniver-set i live, samt nyttiggjørelse av Kjells bøker og at det kommer nye filmer basert på Kjells karakterer. Samt at Solan, Ludvig og Reodor har vært å se på

tranflaskene, og at Hundertossen har bygget Reodor Felgens Hyperaccelerator og Il Tempo Gigante berg og dalbane.

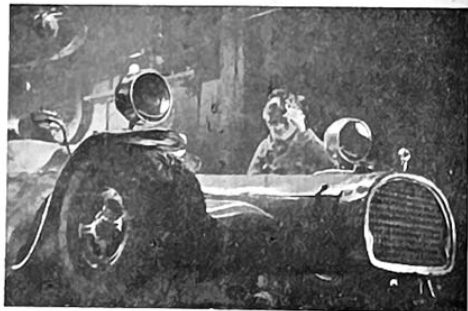
Stiftelsen støtter nye generasjoner kunstnere og illustratører i å finne sin egen strek, og har i år lyst ut et eget logot

på 100.000,- som gir økonomisk støtte til utdanning, kurs, reiser og arbeidsmidler for løgnere opp til 35 år, med mål om å videreføre arven etter en av Norges mest folkekjære kunstnere
www.aukruststiftelsen.no

Flåkløpa—fra Paris til pyramidene

Flåkløpa — fra Paris til pyramidene er en kommende norsk belastnings animasjonsfilm med forventet premiere rundt juletid 2025. Den dataanimerte filmen produseres av Qvisten Animation. I filmen skal Reodor Felgen, Solan og Ludvig delta i et bilopp fra Paris, gjennom deler av Europa, med målgang ved Pyramidene i Egypt. Felgen jobber med en enda sprekere utgave av Il Tempo Gigante i verkstedet sitt. Solan gleder seg stortilgjeng til biloppet, mens Ludvig både gruer og engster seg.

Det er bare for Flåkløpa-fans å sette av tid til kino i romjula 2025! Premieren foregår i Flåkløpasalen.

Skjermdump fra den nye Flåkløpa-filmene, «Flåkløpa - fra Paris til pyramidene». Igjen spiller Reodor Felgen hovedrollen, sammen med vennene sine Solan og Ludvig.

Støttespillere og gaver til foreningen

Pressemuseet Fjeld-Ljoms Venner er avhengig av støtte fra private og andre for å opprettholde vår virksomhet. Gjennom året som er gått siden forrige avisutgivelse har vi fått bidrag fra en rekke private og offentlige kilder.

Dette gjelder Fritt Ord og Trondelag Fylkeskommune som støttet vårt seminar i april 2024. Fra Bergesenstiftelsen og Grafisk Utdanningsfond har vi fått støtte til rekruttering og opplæring. Kulturminnedagene støtter vår utstilling, og vi har privat støtte fra Margot Vik og Chr Stabell.

Trondelag fylkeskommune
 Trööndelagen fylhkontjetle

FRITT ORD

Bergesenstiftelsen

KULTURVERN-DAGENE 2025

POLARIS MEDIA

BLI MEDLEM!

Pressemuseet Fjeld-Ljoms venner

VIPPS 513265

Bankgiro 4280.05.29020 300 kr

Venneforeningen til Pressemuseet drives på dugnad, mellomkontingenten går uavkortet til å drifte det unike museet som hvert år lager avis på gammelmalten.

Støtt arbeidet med ditt medlemskap.

www.fjeld-ljom.no

Når du tipper
 Husk å gi Pressemuseet
 Fjeld-Ljom grasrotandelen
 Org.nr. 998 587 611

Mye mer enn «morohylla»

Av Harald Stangbelle

Det var slett ingen enkel sak å komme på besøk til Kari og Kjell Aukrust i den hvitmalt blokken på Middalsen på Nordstrand i Oslo. I alle fall ikke for en første gangsbesøkende. For Kjell - eller kanskje det var Solan? - kreve et passord for å trykke på døråpneren. Og passordet måtte være på rim. Jeg kom dit første gang en iskald vinterdag og var totalt uforberedt. Så da sto jeg der med et jernteppe for alt som minnet om rim. Og jeg sto der lenge mens en insistierende Kjell roppe ut sitt krav om rim over callingen. På et vis gikk det til slutt. Men jeg lærte å være forberedt neste gang. For med Kjell Aukrust måtte man være forberedt på det meste. Ikke minst det uventede.

Kjell var jo inkarnasjonen av det lekende mennesket. Det blir for dumt å bruke klisjeen at han ovevarte gutten i seg, for det er så mye mer enn det. For Kjell Aukrust hadde i seg et blikk for det absurde, for det lekne, for det naive - og for det ekte. Derfor så han så skarpt og klart. Og slik fikk han også oss andre til å se. Dette unike blikket kombinerte han med en kunstnerisk genialitet som det ikke finnes mange av i hvert århundre. Kjell Aukrust var en ekte multikunstner. Som tegner var han glitrende, kanskje den fremste i sin generasjon. Han var en stor ordkunstner. Hans originalitet og stil er det knapt noen som gjør han etter. Og han var en betydelig samtidsskil-

Artikkelforfatter Harald Stangbelle, Kjell Aukrust og Arve Solstad. drer - i avisen med en egen pakke-disk. Legg så til at han var en ellevill humorist av de mest innfallrike og særpegrede. Dessuten var Kjell Aukrust en dyktig maler som i 1939 var den yngste som til da hadde debutert på Hostustillingen. Selv kunne den godt voksne Kjell Aukrust være litt sår over at han tross sine kvaliteter ble অপসারিত på morohylla, som han sa. Det er ikke så vanskelig å forstå. Kjell Aukrust var et eventyr å være sammen med. Han var høyt og lavt. Om ikke i fysisk mening, så i fantasi. Han elsket å fortelle. Og selv om historiene kunne være de samme, så opplevdes de

likevel så forskjellige. Kjell kunne jo få enhver liten episode på livsveien til å virke som en hel novelle.

Ofte er det stor forskjell på det offentlige og private bildet av mennesker som en hel nasjon har et forhold til. Med Kjell var det ikke slik - det offentlige og det private smeltet hos ham sammen i en helhet.

Så var det selvsagt sider ved ham som bare Kari og de aller nærmeste så. Sårbarhet og angst var slike fremmedord i livet hans. Det var heller ikke det vågale og framsune. Men absolutt ingen har mestlet disse motstridende sidene av seg selv ut på en finere måte enn Kjell Aukrust gjennom Ludvig og Solan.

De var begge skåret rett ut av hans eget sinn. Og de levde hjemme hos Kari og Kjell på Middalsen som venner og samtalepartnere. Når Kjell skrev en hilsen i bøkene sine, ja, så tilføyde han Solan og Ludvigs navn i den. På Middalsen var de tilstede i samtale - i alle fall ville Solan gjerne ha et ord med i laget.

Jeg er fortsatt usikker på om dette var en lek eller om de tilhørte Kari og Kjells virkelighet. Jeg er ikke en gang sikker på om de visste det selv.

Men av alt dette vokste det ut et av de mest særmerkete kunstnerskap dette landet har sett. For Kjell Aukrust så det store i det vesle. Det evige i det hverdagslige. Og det ubegripelige i det alminnelige.

Huset Aukrust på Alvdal

Huset Aukrust er tegnet av Sverre Fehn, som er en av Norges mest anerkjente arkitekter internasjonalt. Bygget rommer det nasjonale kunstmuseet etter Kjell Aukrust, og ble åpnet av kong Harald i 1996. Og med det fikk Solan og Ludvig tak over hode.

Museet inneholder kunsten etter Kjell og formidling om hans liv og virke. Kjell er kanskje Norges mest folkekjære multikunstner; han var forfatter, illustratør, maler og oppfinner. Han skapte blant annet Flåklypauniverset, som igjen har ført til mange filmer. En av disse er Flåklypa Grand Prix, som fremdeles er Norges mest sette film gjennom tidene, og som i år har 50-års jubileum. Filmene kan sees året rundt i Flåklypasalen. En flott sal som brukes til oppsetninger og folkemøter. Huset inneholder også Solan og Ludvigs kafe, Meierisa-

len og et gjestegalleri, samt klatrestavitet Nabonissens Hus og et uteområde som brukes til aktiviteter.

Ved Huset Aukrust i Alvdal kan man på sommerstid besøke Flåklypatoppen med måneraketten La Pollo XIII og Reodor Felgens hus. Og i år vil det bli oppstart på et kunstmagasinet som skal romme all kunsten etter Kjell som museet disponerer, med en tilhørende studiasal der studenter, skoleklasser og andre interesserte kan fordype seg i deg i den store arven. Studiasalen kommer også til å tilby tegne-, male- og skrivekurs.

Huset Aukrust besøkes av barnefamilier, par og grupper med voksne, og er en arena for alt fra Solan Gundersens Vinterleker til Emanuel Desperados Hurtig Spjakk Grand Prix og andre arrangementer.

En halv meter for kort

Av Kjell Aukrust
Tekst og tegninger

Det svimlet for oss guttur når vi i 8-9 års-alderen sto med en boks «Records» i neven. Dette kostelige klenodie av en hoppsmurning - denne mystiske eventyrlige tjærrekoken - som det lukta 3 x 19 og fenomenale bakkerekorder av. Dette var før Thorleif Schjellderup, Hyvarinen og Andreas Dascher hengte seg opp i sveitsiske vind - tunneler med handa på baklomma.

Det var i den låda Birger raserte premiebordene hvor på kloden disse måtte befinne seg; - i den låda da vi innøvde Kongbergknekken over kjøp-kantaburetten, og det var morosamt å være nordmann! I disse for norsk skihopping så historiske år var det jeg hoppa 29,5 meter i Sandeggbakken. Nye ski, med tre renner under, skulle det bli så fremt jeg lå på til 30. Jeg satte omgående i gang med tørrtreningen hjemme på divanen. Her dobbeltsatset jeg så det sang i divanfjerne.

Mine fjellstøpe nedslag klirra i buffen. En søndag i januar skulle rekordhoppet omsettes i praksis. Tida ble grundig nyttet til omhyggelig preparering av skiene. Dette foregikk på kjøkkenet. Kvinnfolka fikk seg en alvorlig leksjon i hoppsmurningens aller dypeste mysterier. Her ble strykejern, kokeplater og alle tenkelige hjelpemidler tatt i bruk. Mellom strykene dobbeltsatset jeg på divanen i stua.

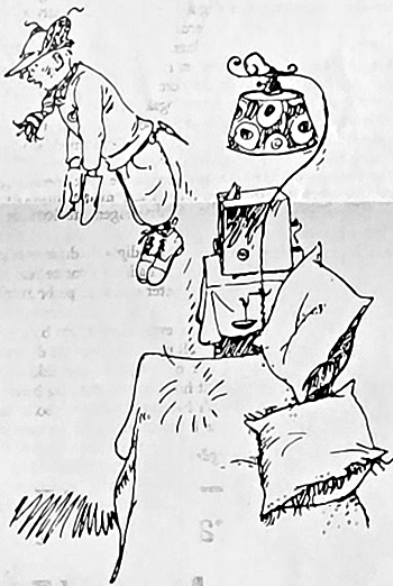
Natten til søndag ble urolig. Rett som det var måtte jeg ned på kontoret og titte på gradestokken. Ue på gangen var det guds jammelig kaldt. Det selv under støtten, så jeg akte rekkeverket ned. Kontorvengen var tilrimt og måtte skrapes med neglene til gradestokken hang der - minus 30 grader! Månen hang gul og frostblek på vesthimmelen. En frossen katt hastet trolsk og svart inn i låveskyggen. På den andre siden av eiva lå Sandeggbakken i blåsvarte Baugsbergsskyggen, ruvende og

uventende. Pakledningen om morgenen foregikk kloss opp til ovnen. Alle hjalp til. Først på med underbukse, så noen nummer av Nationen foran og bak, deretter ei ny underbukse for å holde det hele på plass. To par strømper, to par raggsokker, to gensere med Nationens Julenummer foran og Østlendingen på ryggen. To par votter, djevleue, skinnue og langt skjert på toppen. Det var særdeles vanskelig å bevege seg. Det rasla i innpakningen når jeg pustet. Jeg måtte på do - Det var et svare strev. Nervositeten var stigende og magen i full oppløsning. Tredje gangen jeg måtte, ble far sterkt irritert. Snoen lå sur over Olåna, frostryken sto som ei yre når vi pustet. Fars briller dogget. Bartene var rimete som vidjokraft. Det gnaksa og gnoltra tørt og kaldt for hvert stavak som brakte oss nærmere Sandeggbakken - den lå blåfrossen og nifs foran oss. Det tok en evighet å trække opp i dag. Vel oppe ved stillaset

så jeg far stå som en annen nordpolsfarer og ruke hoppet der nede. Frostryken drev nift ut av'n for hvert tak. Det så uhyggelig ut. Rundt meg i snøen sto det okergule kremmerhus, satt der av mer eller mindre nervøse hoppere. - Jeg tissa kjekt ned i det aller største, for her hadde sikkert Per Samuelshaug konsentrert seg Utrolig hvor slikt hjelper. A klatre oppover et høyt stillas med is-svuller i trinna og mye papir rundt kroppen er nift nok. Først der oppe så jeg det hasardløse i foretaket. Bygda lå kvit og vakker og alt det der som får tankene til å kretse om det ene: Ser jeg min barndoms hvite dal, etter hoppe? Jeg bendte meg forover i avisene og sparket på meg skia. Hjertet dunket bak Nationen, dette måtte høres lang vel. Nede på dommerribunen sto far trygt i saueskinnpelsen - avventende. - Er'e klart! skriker jeg og blir følen over min egen stemme som lyder hullt utover avgrunnen. - Ja! kommer det fra saueskinnet der nede. - I fartal roper jeg og blir stående. - Herregud noe så uhyggelig! Jeg må tisse igjen. Nå roper det irritert opp til meg fra dommerribunen. - Nå får du komme da gutt! - Er'e klart'a far? - Ja, det er klart! - Det er lite for hardt neri unarennet? da trur'u? - Nei! - Det er lite for mye sprett på hoppe' a far? - Langt der ifra! - Det blåser oppå her!

Utrolig hva det hjelper

Dobbeltsats på divanen

- Ikke her nede, bare kom gutt! - Ja, farta da, - Jeg ber til Gud og lar det stå til. Jeg raser nedover stillaset der kommer hoppkanten farende mot meg, lårene triller som orter. A nei, å nei, at jeg skulle finne på dette - det bærer rett ut i vær og vind. Skiflisene får et blaff over kulen. - Jeg fokter avslindig med armene - kroppen er ubygelig i alt papiret, det frater og knitrer i emballasjen under genserne. - Jeg gir opp med et gisp, blinder øya og smeller i bakken så avisene flyker. Først nede i overgangen stiller det hele seg. - Far kommer akende nedover. - Dette såg stygt ut det, Kjell!

- A langt var'e a? stønner jeg. - Til den øverste Nationen. - Langt er det'a? - Det er nlogtjue og en halv det - sa far.

Nedslaget

Barndomsminner fra Slimen, Bror min og Bonden. Fortellingene «Lystklipperens på hoppe' a far? Langt der ifra! Det blåser oppå her!

Aukrust ga ut i bokform, i perioden 1958 til 1964. Siden er de tre bøkene samlet i ett bind, som i 2012 første side og «En halv meter for kort» er fra barndomsindringene som var noe av det første Kjell

FLÅKLYPA

Tidende
Avisen med egen pakkedisk

KNOTTEN, Gudleik

Fotgjenger
Ramstadsletta
Født med midtskill i 12te vers av «Tomtegubben går i ring» under Schøyens Busselskaps julefest i Bærum 1919, hvoretter erklært aktiv fargeblind.

Gikk torkesommeren 1947 mot rødt lys ved Abelhaugen i Oslo hvor han kom under en av renovasjonsvesenets tankbiler og tok dusj.

Etter friluftsfrottering overkjørt av Vegvesenets dampveivals nr. 128 - og senere fallbødt som bisam-buk på Oslo Skinnauksjoner Kjøpte etter en rekke overkjørsler i tidssommer 1958-60 stikspade, men ble slått ned med koller av politiet, da han forsøkte å grave seg under Drammensveien i rusj-tiden.

Fotgjenger Gudleik Knotten er skinn- og benfri, har uryddig gangsett med sidesleng og bærer vadmøndress med «Viking» stoppedeknonster bak.

Han er assymetrisk, er tilsnakket flere ganger og har bl. a. gitt uttrykk for sitt syn på trafikken i sin selvbiografiske bok, «Volvo'n, slik jeg traff den», refusert på Hilmar Melets forlag 1961.

BRONSKIMLET,

Hallstein, d.a.y.
F. 1898 - Forfatter og fritesker, Volda. Fra fødselen av oppflasket på varm killingmelk. Sterkt opp tatt av kommunismen og drev farsgården som kollektivbruk til konkurransen i 1923. Rømte til Sverige 6. mai 1945. Skrev i eksil på hospits i Göteborg sitt epos «Menn uten land» - og vendte dagen etter tilbake med de norske polititropper. H. B. har dessuten deltatt i en rekke basarer og offentlige tilstelninger på Vestlandet. Han er ikke svømmedyktig.

SLAPEN, Olram - Bergen

Tatt med nebbtang i Knøesmuget og flinkjemmet. Sprengte senere trommehinnene i et nyseanfall under kløverblomstringen i Hardanger.

Tok sommeren 1962 korrespondansekurs i svømming. Gikk under etter andre brev. Opparbeider i 30-40 årene en pen samling olkapper fra Hansabryggeriet. Gikk med samlingen i bukselommen til foret revnet under Fredsmarsjen sommeren 1945. Har senere gått gjennom isen og samtlige barnesykdommer.

SNERKEN, Melvind

Korrekturleser og journalist. Tatt på sluk i Tvisjalden og innført på B-lisens i kasse med luftball 8. mai 1945. Tok polyppene og polkalinen på premierloynant Sværes danseskole. Utvokst 17. mai og sloppet på fjellbeite i Sikilsdalen, hvor han samme år gjorde forgjeves forsøk på å få dannet en samlingsregjering.

Deltok våren 1948 i rugdetrekk i Aamot og pådrog seg her ved en rekke stygge skuddsår. Fikk etter Droanning Elisabeths og hertug Philips besøk i Oslo bilubeitennelse og øresus, og noe senere minnermedaljen for Nordre Gudbrandsdalens musikk-krets janitsjarvtve på Otta 1915. (Farsarv.)

Oppførte i 1952 Forum Romanum i pappsløyd. Bruidt med Paven og Vatikanet s. å. Ansatt som korrekturleser og bud i «Folk & Fe» i 1956 som hospitant i lønnskasse 3. Han har diettgodtgjørelse og stovfrakk m. raglandemmer. Kostbar, mørkredd og lite arbeidsvillig. Han er fransk på virket.

Reodor og de andre i Flåklypa før og nå

Kjell Aukrusts fantasifigurer av Kjell Aukrusts bøker. som først dukket opp i Mannskapsavisa, er et persongalleri som utviklet seg gjennom alle årene som Kjell drev aktivt som forfatter og tegner.

Noen var med hele tiden, som sykkelreparatør Reodor Felgen, som faktisk hadde en levende rollemodell i Alvdal. Felgen var opphav til de mange fantasifulle oppfinnelsene som såg dagens lys gjennom alle årene som Flåklypa, avisen med egen pakkedisk, kom på trykk som bilag til ymse publikasjoner. Samlingen av artiklene fra Flåklypa ligger for øvring åpent tilgjengelig på Nasjonalbibliotekets nettsider nå, i likhet med en rekke andre

50. ARSJUBILEUM

Trekløveret når en formidabel suksess og berømmelse landet rundt gjennom filmen «Flåklypa Grand Prix» som var nyskapende på flere vis. I år er det 50 år siden filmen hadde premiere, i Alvdal med stort oppbud av rallybiler, hovedstadspressen og Kjell og barnomsvenner av ham som var spesielt invitert.

Suksessen med filmen førte til bygging av en bil i fullskala, mens Solan og Ludvig som figurer fortsetter å virke lenge etter Kjell gikk bort, blant annet ved Huset Aukrust i Alvdal.

Opp gjennom årene fikk de selskap av flere nye karakterer som kom ut til hele landet

DESPERADOS,

Emanuel - meieriassistent
Født 1928 under en kjerpe-sleng i Belgisk Kongo. Inne-sluttet og værsjuk. Gikk amok under banan innhøstingen ved Paradisjøen. Trakk seg deretter tilbake til Wiacambasumpene og loppet seg. Ble deprimeret under regntiden og holdt varmen med dobbelt salto.

Ansatt som assistent ved Slidre Dampstøteri og grep ledelsen under Gaudaslaget 21. oktober (oktoberrevolusjonen). Lanserte deretter Beinfrakket geiloet i luksuspakning under motto: Ubertopp av menneskehender.

gjennom bøker og filmer. Det er vanskelig å trekke fram enkelte eksempler fra Kjells enorme produksjon, men kanskje er det tillatt å si at mye av størstheten hans kommer tydelig fram i boka «Guttene på broen», der han ganske frimodig leker med et av Edvard Munchs motiv. Solan planlegger å bli verdensberømt kunstner med et bilde fritt etter Munch. Men prosjektet stopper fordi Ludvig ikke tør å stå modell på den gamle broen i Asgårdstrand. Ludvig - den nervøse

ENGELSCØN-GNAD -

Enkefru
Født 1918 Frognervæien 22. Tok i juli 1945 Wella-permanent og har siden virket noe oppførende og nervøs. Lanserte i NRK Innendørs steggekast i programposten Flåklypa Radio. Uttaler ikke bokstaven L - da denne var revet ut fra hennes ABC-bok. Under EU-de-

batten på fjernsynet mellom ja- og nei-tilhengere, ble enkefruens sammatrappegoye Valentino så engasjert at den ramlet av pinnen. For å berolige fuglen ga enkefruen Valentino en nerveteabelett. Virkningen kom omgående, da papegøyen kastet seg inn i TV-debatten og skrek: «Ja til valium».

KLEPPVOLD Olav O.

F. 1899 - Meieribestyrer - Slidre i Valdres. Utformet den illegale lodogrupperns passive parole 1940-45 og skrev Dampmysteriets årsberetning, «Problematick og utvikling». Medlem og viseformann i Bevegelsen etter anmeldelsen. Tok 23. august mandlene og har senere avfattet en lang rekke opprop og protester. Han er allergisk overfor alt, og er ivrig sparkstøttingist, har dårlig ånde, ligger lavt på isen og er færlig for skipsfarten.

Historien om Flåklypa Tidende

Historien om Flåklypa starter tilbake tidlig på 1950-tallet. I Mannskapsavisa, avisa for norske soldater i førstegangs-tjeneste. Der finner vi «Organ for Landssammenslutningen av Våre Duster», som en kvartside med tekst og tegning i umiskjennelig Aukrust-stil.

Her kommer også vårt første møte med personligheter som meieribestyrer Olav O. Kleppvold (formann i Østre Slidre Get- og Sauenslag) som ligger i en slags evig disputt med forfatteren Hallstein Bronskimlet d.a.y (den aller yngste), formann i Volda lodulag.

Fra disse tidligere historiene, i seg selv like burleske som Aukrusts barndomsskildringer, også utgitt første gang på femtitallet, spinner han så videre på sitt persongalleri

Sentralt står selvsagt oppfinneren, sykkelreparatør Reodor Felgen, som langt senere skulle bli en hovedfigur i suksessfilmen Flåklypa Grand Prix (premiere i 1975). Da var også Solan og Ludvig kommet på banen som nye fantasifigurer, men det er en nyere historie som vi lar ligge i denne omgang. Vi kan derimot la Kjell Aukrust selv rope (fra

memorarene «Slipp ham inn») hvorand noen av figurene oppsto.

Han hadde skrevet et innlegg i Dagbladet om «Dans på lo-kallet», med skildringer av de som tok seg en knert i friuft og ikke ankom festen for kulturinnslagene var avsluttet og trekspillet tok over.

Historien avstedkom en lang og alvorlig leder i Sunnmørs-posten, som mente at slik var nå lik ungdommen, i hvert fall ikke på Sunnmøre.

Ordskjæft om kulturen på bygdene ble langt og hissig og Aukrust deltok selv under fik-tive navn som meieri- og

Kleppvold, Myzill Bergsprekken og Gudleif Knotten (siden kjent som fotgjenger påkjørt en rekke ganger).

Da kulturdebatten omsider avtok, tenkte Aukrust at folkesjelen trengte et avløp for kراكiske meningsyrtinger. Slik oppsto Flåklypa Tidende med redaktør Primaand Plosen i sjefstolen. Og restene er historie, som man pleier å si.

Bak mye av humoren fantes selvsagt også et godt grunn av alvor. Som for eksempel når Matias Mulevarpen i et lær-innlegg til «Våre Duster» spurte redaktøren om hva han som forsvarsvenn skal gjøre for å

bli innkalt til den forstående vinterpølven.

Redaktøren svarer kontant: «Skriv en utsettelsesønsknad.» «Flåklypa Tidendes» avløst «Våre Duster» litt ut på 1960-tallet, og fant veien både til Dagbladet og ikke minst ukebladet «Vi Menn» der journalist Rolv Høiland var en viktig samarbeidspartner for Aukrust. Høiland har også redigert noen av samlingene fra «Flåklypa» i form av bokutgivelser. Høiland jobbet sammen med Aukrust helt fra den tidlige tiden i Mannskapsavisa.

Redaktør Plosen.

